

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของงานวิจัย

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะทางการดำรงชีวิต ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา และถูกพูดถึงอย่างชัดเจนในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทย ต้องประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจ และต้องการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพ เพื่อที่จะยับยั้งในการพึ่งพาผู้อื่น และพัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

ในอดีตที่ผ่านมาเริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 การพัฒนาประเทศต้องอาศัยเทคโนโลยี และวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ประชาชนทุกระดับยังขาดความเข้มแข็ง และความสามารถในการพึ่งตนเองได้ จึงทำให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ประสบภาวะวิกฤติอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบกระเทือนเดือดร้อนกันทั่วประเทศ ประมาณกลางปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งสำคัญในประเทศไทย โดยมีสาเหตุจากการชะลอตัวของการส่งออก ซึ่งเป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ประสบปัญหาการกีดกันการนำเข้าจากต่างประเทศ หลักทรัพย์ที่ค้ำประกันเงินกู้ของสถาบันการเงินต่างๆ ไม่มั่นคงพอ ขณะที่ยังคงปล่อยเงินกู้ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในสถาบันการเงินและความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของประเทศ ส่งผลให้เกิดการเก็งกำไรค่าเงินบาทของนักลงทุนในต่างประเทศ มีการไหลออกของเงินทุนระยะสั้นอย่างรวดเร็ว ระบบการเงินและเศรษฐกิจของประเทศจึงขาดเสถียรภาพและเข้าสู่วิกฤตในที่สุด วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าว ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจที่เคยขยายตัวก่อนหน้านี้มีการหดตัวอย่างรุนแรง โครงสร้างระบบสถาบันการเงินประสบกับความอ่อนแอ และไม่สามารถดำเนินการตามกลไกอย่างปกติ ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan: NPL) สร้างความอ่อนแอต่อระบบสถาบันการเงิน และทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ได้แก่ การว่างงาน และคนยากจนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้หนี้สาธารณะของประเทศก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว

ภายหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัส เพื่อชี้แนะแนวทางการแก้ไขสถานการณ์ให้ประเทศชาติและประชาชนรอดพ้นจากความเดือดร้อนโดยทรงเพิ่มคำว่า “เศรษฐกิจ” เข้าไป จากเดิมที่ทรงใช้คำว่า พอเพียง อยู่แล้วจึงเป็นที่มาของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง นี่เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ครัวเรือน ชุมชน จนถึงรัฐในการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ และในส่วนของแต่ละบุคคลที่จะดำรงชีพอย่างไม่อดอยากขาดแคลน

ด้วยเหตุที่กล่าวจากขั้นต้นนี้ ครู จึงเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่ ผู้เรียนโดยครูต้องเข้าใจ อย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียงไม่พอเพียงของตนเองได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง โดยที่ครูจะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้เรียนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้ได้ก่อน จึงจะสามารถถ่ายทอด ปลูกฝัง อบรม และทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้เรียน ให้เข้าใจ เศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน ผ่านการบูรณาการในสาระการเรียนรู้วิชาต่างๆ ตลอดจนสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นนามธรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม และสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ทราบว่า โรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขต 4 อำเภอสันป่าตองได้รับการประเมิน และผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียง ปีการศึกษา 2554 มากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาพอเพียง 2554) ดังนั้นด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตร ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของครูผู้สอนวิชาเกษตรใน โรงเรียนระดับประถมศึกษา ที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการเรียนการสอนตามนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการมากน้อยเพียงใด

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ กับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

5. เพื่อศึกษาถึงปัญหา และข้อเสนอแนะของครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเรียนการสอน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่าจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงทัศนคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคของครูผู้สอนวิชาเกษตรระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนอย่างเหมาะสม และจริงจังต่อไป

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทัศนคติของครูผู้สอนต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

2. ขอบเขตประชากร

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มครูผู้สอนวิชาเกษตรในเขตบริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคม ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และตัวแปรอื่น เช่น การได้รับการสนับสนุนจาก สถานศึกษา เป็นต้น ที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนวิชา เกษตรระดับประถมศึกษา อำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่ (ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่) (แผนภาพที่1)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

1. ลักษณะส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพ
- ประสบการณ์ในการทำงาน
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- ศาสนา

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

- รายได้
- รายได้นอกภาคราชการ
- ตำแหน่งงานในสถาบัน
- ตำแหน่งทางราชการ
- ตำแหน่งอื่นๆ ทางสังคม

3. ความรู้ และความเข้าใจ

- หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ทักษะคิดต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ของครูผู้สอน

5. ตัวแปรอื่น

- การสนับสนุนจากสถานศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้
ในการสอน

- นำไปใช้มากน้อยเพียงใด
- ไม่นำไปใช้

1.6 นิยามศัพท์

พื้นที่การศึกษา หมายถึง โรงเรียนในเขตบริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร หมายถึง ครูผู้สอนวิชาเกษตรทั้งหมดจำนวน 60 ราย ในเขตบริการในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ครูผู้สอนวิชาเกษตรร้อยละ 80 ในเขตบริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นในแง่บวก หรือลบที่เกี่ยวกับหลักปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้ และความเข้าใจ หมายถึง การรับรู้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจน สามารถตอบแบบทดสอบ และอธิบาย และยกตัวอย่างได้

การบูรณาการ หมายถึง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปรับใช้กับการสอนของครูผู้สอน วิชาเกษตร